

## 5. De beslissing

De kantonrechter

5.1. wijst de vorderingen van [eiser] af,

5.2. veroordeelt [eiser] in de proceskosten van € 50,00, te betalen binnen veertien dagen na aanschrijving daartoe, te vermeerderen met de kosten van betekening als [eiser] niet tijdig aan de veroordelingen voldoet en het vonnis daarna wordt betekend,

5.3. verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

## 77

**Wat betekent ontbreken RI&E voor invulling zorgplicht werkgever ex art. 7:658 BW?**

Rechtbank Limburg

26 februari 2025, nr. 11008173 \ CV EXPL

24-1563, ECLI:NL:RBLIM:2025:1947

(mr. Bisscheroux)

Noot mr. T. Riyazi

**RI&E. Zorgplicht.**

[BW art. 6:758; Arbowet art. 5]

*Een verpleegkundige wordt tijdens haar nachtdienst op een gesloten psychiatrische afdeling, waar de zware en acute gevallen binnenkomen, door een patiënt aangevallen met een mes. De verpleegkundige probeert zich aan de situatie te onttrekken door terug te gaan naar haar eigen afdeling, maar de deur die zij met haar toegangspas wil openen blokkeert. Zij belt de beveiliging, maar die komt niet ter plaatse. De verpleegkundige loopt letsel op en stelt haar voormalige werkgeefster ex art. 6:758 BW aansprakelijk voor de geleden en nog te lijden materiële en immateriële schade. Partijen twisten over de vraag of de werkgeefster aan haar zorgplicht heeft voldaan.*

*De kantonrechter beantwoordt deze vraag ontkenkend en wijst de vordering van de verpleegkundige toe. Daartoe oordeelt zij dat de werkgeefster niet heeft voldaan aan haar stelplicht dat zij ervoor heeft zorggedragen dat aan het vereiste, op de specifieke – aan het werken met psychiatrische patiënten verbonden – gevaren toegesneden, hoge veiligheidsniveau van de werkomstandigheden is voldaan. De kantonrechter stelt voorop dat een RI&E, waarin risico's van agressie*

*en wapengebruik door patiënten zijn onderkend, ontbreekt. Reeds om die reden kan volgens de kantonrechter worden geoordeeld dat de werkgeefster niet heeft voldaan aan haar stelplicht, dat zij de gevaren waaraan haar werknemers bloot staan voldoende in kaart heeft gebracht en afdoende maatregelen heeft getroffen om die gevaren zo veel mogelijk te minimaliseren. Daar komt verder bij dat de werkgeefster nieuwe patiënten niet controleert op wapens en geen beleid heeft ter zake van het openen/sluiten van de deuren bij calamiteiten. De werkgeefster heeft evenmin voldaan aan haar stelplicht in verband met de instructies aan beveiliging.*

*[eiseres],  
te [woonplaats],  
eisende partij,  
hierna te noemen: [eiseres],  
gemachtigde: mr. P.W.M. Gossens,  
tegen  
Stichting Mondriaan,  
te Heerlen,  
gedaagde partij,  
hierna te noemen: Mondriaan,  
gemachtigde: mr. M.S.E. van Beurden.*

1. De procedure  
(...)

## 2. De feiten

2.1. [eiseres] is krachtens een arbeidsovereenkomst werkzaam geweest voor Mondriaan in de functie van psychiatrisch verpleegkundige (volgens [eiseres]) of Verpleegkundige 2 (volgens Mondriaan).

2.2. In de nacht van 7 op 8 mei 2019 had [eiseres] nachtdienst op de afdeling [naam afdeling 1] van een vestiging van Mondriaan aan de [adres] te [plaats]. Rond 5:20 uur ging het alarm van haar pieper af en ging samen met een collega naar afdeling [naam afdeling 2], waarvan het alarm afkomstig was.

2.3. Afdeling [naam afdeling 2] is een High Intensive Care afdeling (HIC). Het is een gesloten afdeling, waar de zware en acute gevallen binnenkomen.

2.4. [eiseres] is, toen zij afging op het alarm, aangevallen door een patiënt van afdeling [naam afdeling 2] (hierna: de patiënt), die een mes had, en daarmee al een andere patiënt had aangevallen. [eiseres] heeft geprobeerd terug te komen op haar

eigen afdeling, maar toen zij de deur trachtte te openen met haar toegangspas, blokkeerde die. De patiënt heeft [eiseres] toen aangevallen. Hij heeft haar (in ieder geval) vastgepakt bij haar armen en aan haar haren. [eiseres] is samen met een collega ontkomen en heeft zich verstopt in de woonkamer van afdeling [naam afdeling 3]. Daar heeft zij de beveiliging gebeld, maar die is niet naar de plaats van het incident gekomen.

2.5. De politie is ter plaatse gekomen en heeft de patiënt gearresteerd. Een andere patiënt en drie medewerkers van Mondriaan zijn bij het incident gewond geraakt.

2.6. De patiënt heeft bij de verhoren door de politie verklaard dat hij het mes bij zich had toen hij werd opgenomen bij Mondriaan. Hij heeft eerst verklaard dat hij het in zijn tas had, en later dat het in zijn broekzak zat en dat hij bij zijn opname niet is gefouilleerd.

2.7. [eiseres] heeft door het incident letsel opgelopen. Zij is gedurende een periode arbeidsongeschikt geweest. In januari 2021 heeft [eiseres] haar arbeidsovereenkomst met Mondriaan opgezegd per 1 maart 2021 om elders te gaan werken.

2.8. [eiseres] heeft zich gesteld als benadeelde partij in de strafrechtelijke procedure tegen de patiënt. Aan [eiseres] is door de strafrechter een schadevergoeding toegekend van € 9.595,46.

2.9. Bij brief van 13 augustus 2021 heeft [eiseres] Mondriaan op grond van het bepaalde in artikel 7:658 BW aansprakelijk gesteld voor de (overige) door haar geleden schade. Op 30 november 2021 heeft de verzekeraar van Mondriaan, Centramed, de aansprakelijkheidstelling van de hand gewezen omdat er geen sprake zou zijn geweest van zorgplichtschending door Mondriaan.

### 3. Het geschil

3.1. [eiseres] vordert een verklaring voor recht dat Mondriaan aansprakelijk is voor de geleden en nog te lijden schade, zowel materieel als immaterieel, ten gevolge van het incident dat [eiseres] op 8 mei 2019 is overkomen. Ook wil zij dat Mondriaan in de proceskosten wordt veroordeeld.

3.2. Mondriaan voert verweer. Mondriaan concludeert tot niet-ontvankelijkheid van [eiseres], dan wel tot afwijzing van de vorderingen van [eiseres], met veroordeling van [eiseres] in de kosten van deze procedure.

3.3. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover nodig, nader ingegaan.

### 4. De beoordeling

4.1. De vraag ter beantwoording voorligt is of Mondriaan aansprakelijk is voor de door [eiseres] geleden schade ten gevolge van het incident op 8 mei 2019. De kantonrechter beantwoordt die vraag bevestigend en overweegt daartoe als volgt.

#### *Het wettelijk kader*

4.2. De vordering van [eiseres] is gegrond op het bepaalde in artikel 7:568 BW, de zogenoemde werkgeversaansprakelijkheid. In de eerste twee leden van dit artikel is het volgende bepaald:

1. De werkgever is verplicht de lokalen, werktuigen en gereedschappen waarin of waarmee hij de arbeid doet verrichten, op zodanige wijze in te richten en te onderhouden alsmede voor het verrichten van de arbeid zodanige maatregelen te treffen en aanwijzingen te verstrekken als redelijkerwijs nodig is om te voorkomen dat de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden schade lijdt.

2. De werkgever is jegens de werknemer aansprakelijk voor de schade die de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden lijdt, tenzij hij aantoont dat hij de in lid 1 genoemde verplichtingen is nagekomen of dat de schade in belangrijke mate het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer.

#### *Heeft [eiseres] schade geleden in de uitoefening van haar werkzaamheden?*

4.3. Partijen zijn het niet eens over wat precies is gebeurd toen [eiseres] werd aangevallen door de patiënt. De discussie die partijen daarover hebben gevoerd, is voor de beoordeling van de aansprakelijkheid van Mondriaan niet relevant. Mondriaan erkent immers wel dat [eiseres] tijdens haar werk voor Mondriaan is aangevallen door de patiënt en dat zij daarbij in ieder geval enig letsel heeft opgelopen en (dus) schade heeft geleden. De kantonrechter zal daarom niet ingaan op hetgeen partijen over de precieze toedracht van het incident hebben aangevoerd.

4.4. Nu vaststaat dat [eiseres] in de uitvoering van haar werkzaamheden is aangevallen en niet is betwist dat zij daardoor schade heeft geleden, is het aan Mondriaan als werkgever om te stellen en zo nodig te bewijzen, kort gezegd, dat zij al die maatregelen heeft genomen en al die aanwijzingen heeft gegeven die redelijkerwijs nodig waren om de schade te voorkomen.

*Heeft Mondriaan aan haar zorgplicht voldaan?*

4.5. Weliswaar is met de zorgplicht van de werkgever niet beoogd een absolute waarborg te scheppen voor de bescherming van de werknemer tegen het gevaar van arbeidsongevallen, ook niet ten aanzien van werknemers wier werkzaamheden bijzondere risico's van ongevallen meebrengen, maar gelet op de ruime strekking van de zorgplicht kan niet snel worden aangenomen dat de werkgever daaraan heeft voldaan en bijgevolg niet aansprakelijk is voor door de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden geleden schade (vgl. HR 12 december 2008, LJN BD3129, NJ 2009/332). Artikel 7:658 BW vergt immers een hoog veiligheidsniveau van de betrokken werkruimte, werktuigen en gereedschappen alsmede van de organisatie van de werkzaamheden en vereist dat de werkgever het op de omstandigheden van het geval toegesneden toezicht houdt op behoorlijke naleving van de door hem gegeven instructies.

4.6. In het arrest van de Hoge Raad van 11 november 2021, NJ 2011,598 (Rooyse Wissel) is geoordeeld dat aan het werken met (in die casus) delictgevaarlijke TBS-patiënten, inherent gevaar bestaat voor geweldpleging tegen het personeel. Als dat gevaar zich vervolgens verwezenlijkt, is het aan de werkgever om te stellen dat zij ervoor heeft zorg gedragen dat aan het vereiste – op de structurele gevaren toegesneden – hoge veiligheidsniveau van de werkomstandigheden is voldaan. Daarbij gaat het in de eerste plaats om de algemene maatregelen tot beveiliging van de werknemers tegen de gevaren van hun dagelijkse omgang met (TBS-)patiënten, de daartoe gegeven voorlichting, de op die gevaren afgestemde instructies en het toezicht op de naleving daarvan.

4.7. De patiënt die op 8 mei 2019 [eiseres] en haar collega's heeft aangevallen, was geen TBS-patiënt. Hij was wel opgenomen op de HIC afdeling en dus een 'hoog risico' patiënt. Dat betekent dat, net als in het arrest van de Hoge Raad, hoge eisen worden gesteld aan de stelplicht van Mondriaan. Het gaat hier immers om een incident, met letsel-schade als gevolg, dat voortvloeit uit een gevaarzettende situatie die rechtstreeks verband houdt met en inherent is aan de uitvoering van de werkzaamheden van [eiseres] bij Mondriaan, waaraan zij zich vanwege haar specifieke functie niet kon onttrekken.

*De invulling van de zorgplicht volgens Mondriaan*  
4.8. Mondriaan heeft gesteld dat zij aan de op haar rustende zorgplicht heeft voldaan. Zij heeft aan-gevoerd dat van iedere medewerker die bij haar in de kliniek werkzaam is, wordt verlangd dat deze deelneemt aan zogenaamde Agressietrainingen, zo ook [eiseres]. Volgens Mondriaan heeft [eiseres] tijdens haar dienstverband de trainingen 'omgaan met Agressie' gevolgd. De introductie-training in 2016, in december 2016 de vierdaagse basistraining en in februari 2019 de vervolgtraining 'casuïstiek'. Daarnaast heeft [eiseres] FIT-trainingen (Fysieke Interventies bij agressie) gevolgd, te weten een vierdaagse basistraining in 2017 en de jaarlijkse herhalingstraining. Ook heeft Mondriaan gewezen op het document 'Grensoverschrijdend gedrag/Psychosociale arbeidsbelasting' waarin wordt ingegaan op agressie en geweld op de werkvloer, hoe hier mee om te gaan, welke eisen worden gesteld aan medewerkers met betrekking tot het volgen van cursussen en trainingen en opvang en nazorg.

4.9. [eiseres] betwist niet dat zij agressietrainingen heeft gevolgd bij [eiseres]. Zij betwist wel dat Mondriaan door het aanbieden van deze trainingen heeft voldaan aan haar zorgplicht. Deze trainingen hebben [eiseres] immers niet voorbereid op deze mate van geweld, waar ook een wapen bij was betrokken. Dat is in de trainingen niet aan de orde gekomen en [eiseres] was dan ook geenszins voorbereid op deze vorm van geweld. Het document 'Grensoverschrijdend gedrag/Psychosociale arbeidsbelasting' is volgens [eiseres] nooit aan haar ter hand gesteld. Maar verder wordt ook in dit document niet gesproken over situaties waarbij een wapen wordt gebruikt. De beschreven situaties in dit document gaan niet verder dan slaan, bijten, spugen en vernielen en geen situaties waarbij een wapen werd gebruikt. Volgens [eiseres] heerste er ten tijde van het incident paniek bij alle betrokken medewerkers, die op de vlucht sloegen, ten val kwamen of op een gesloten deur stuitten. Daaruit bleek dat niemand wist wat hij of zij moest doen en dat Mondriaan haar werknemers onvoldoende heeft geïnstrueerd hoe men om moet gaan met dergelijke situaties. Dat had Mondriaan ingevolge het bepaalde in artikel 3 van de Arbeidsomstandighedenwet wel moeten doen, aldus [eiseres].

*Het (tussen) oordeel van de kantonrechter*

4.10. De kantonrechter is van oordeel dat Mondriaan met het verwijzen naar de aangeboden trainingen niet heeft voldaan aan haar stelplicht dat zij ervoor heeft zorg gedragen dat aan het vereiste, op de specifieke – aan het werken met psychiatrische patiënten verbonden – gevaren toegesneden, hoge veiligheidsniveau van de werkomstandigheden is voldaan. De kantonrechter overweegt daartoe als volgt. In artikel 5 van de Arbeidsomstandighedenwet staat omschreven dat van een werkgever in ieder geval kan worden verwacht dat hij bij het voeren van het (ingevolge artikel 3 van die wet verplichte) arbeidsomstandighedenbeleid in een Risico-Inventarisatie & Evaluatie (hierna: RI&E)) schriftelijk vastlegt welke risico's de arbeid voor de werknemers met zich brengt en dat een plan van aanpak, waarin is aangegeven welke maatregelen zullen worden genomen in verband met de bedoelde risico's en de samenhang daartussen, daarvan deel dient uit te maken. Ook in het door Mondriaan zelf in geding gebrachte stuk 'Grensoverschrijdend gedrag/psychosociale arbeidsbelasting', staat onder 'Maatregelen van de werkgever' dat in de RI&E de risico's van agressief gedrag in kaart worden gebracht en de maatregelen die vervolgens genomen worden om die risico's tegen te gaan. Ondanks de zware stelplicht die op Mondriaan rust, heeft zij niet gesteld dat zij een RI&E heeft opgesteld en of daarin de risico's van agressief gedrag en het meenemen en gebruiken van wapens door patiënten zijn onderkend. Zij heeft een dergelijk RI&E ook niet in het geding gebracht.

4.11. De kantonrechter is van oordeel dat reeds om die reden kan worden geoordeeld dat Mondriaan niet heeft voldaan aan haar stelplicht dat zij de gevaren waaraan haar werknemers bloot staan voldoende in kaart heeft gebracht en afdoende maatregelen heeft getroffen om die gevaren zoveel mogelijk te minimaliseren. Daar komt nog het volgende bij.

*De verwijten die [eiseres] aan Mondriaan maakt*

4.12. Ook al ligt het niet op de weg van [eiseres] om te stellen (en dus te bewijzen) dat Mondriaan niet aan haar zorgplicht heeft voldaan, heeft [eiseres] aan het adres van een aantal concrete verwijten gemaakt, waar Mondriaan op heeft gereageerd. Deze verwijten luiden als volgt:

– Mondriaan had de patiënt bij opname moeten controleren op contrabande en heeft dat onvol-

doende gedaan, waardoor de patiënt het mes mee de kliniek in heeft kunnen nemen.

– Tijdens het incident zijn de deuren van de afdeling van de patiënt van het slot gehaald en kon de patiënt op andere afdelingen komen en breidde het gevaar zich uit.

– Toen [eiseres] wilde ontsnappen aan de patiënt, blokkeerde de deur waarbij zij haar pas aanbood. Dat had niet mogen gebeuren en is aan Mondriaan verwijtbaar.

– Tijdens het hele incident is geen beveiliging gekomen, ook niet toen [eiseres] belde met de beveiliging.

– Ook na afloop van het incident heeft Mondriaan niet aan haar zorgplicht voldaan: Zij heeft [eiseres] opgeroepen om naar een psycholoog van PsyQ te gaan, dat op dat moment onderdeel was van Mondriaan. Ook heeft Mondriaan de betreffende patiënt in het kader van de in de strafzaak opgelegde behandeling opgenomen op een locatie waar [eiseres] op dat moment een het re-integreren was. Daardoor heeft [eiseres] een terugval gekregen in haar herstel.

4.13. In het onderstaande zal de kantonrechter, voor zover van belang, ingaan op deze verwijten en de reactie van Mondriaan daarop en beoordelen of die leiden tot schending van de zorgplicht.

*Geen controle op wapens*

4.14. Mondriaan heeft niet betwist dat de patiënt bij zijn opname niet is gecontroleerd op de aanwezigheid van wapens. Zijn tas zou wel zijn gecontroleerd, maar de patiënt is niet gefouilleerd en er is evenmin gebruik gemaakt van een detectiepoortje, hoewel dat (zoals [eiseres] onbetwist heeft gesteld) wel beschikbaar was. Mondriaan heeft zich beroepen op het document 'Best Practice: eerste 5 minuten bij opname' waarin het handelen van behandelaren en verpleegkundigen in de eerste vijf minuten bij een nieuwe opname is beschreven en die, samengevat, neerkomt op een op gastvrijheid gerichte benadering bij opname. In deze Best Practice staat dat de patiënt wordt gecontroleerd op contrabande, maar volgens Mondriaan maakt fouillering daar geen deel van uit.

4.15. Ook wat dit verwijt betreft valt in de eerste plaats weer het ontbreken van een RI&E op, waarin het gevaar van patiënten die wapens mee de kliniek innemen als risico wordt genoemd en een plan van aanpak hoe Mondriaan haar werknemers daartegen wil beschermen en wanneer er

wel en niet wordt gefouilleerd. Het stuk waar Mondriaan zich op beroept, heeft niet de veiligheid van haar werknemers als onderwerp, maar de bejegening van haar patiënten. Echter, veiligheid en gastvrijheid hoeven elkaar niet uit te sluiten. Het lag op de weg van Mondriaan om in het kader van haar zorgplicht daarin afwegingen te maken en haar veiligheidsbeleid daarop af te stemmen. Nu Mondriaan niet eens heeft gesteld dat zij een veiligheidsbeleid heeft, heeft zij niet aan haar zorgplicht voldaan.

*Het beleid betreffende het openen/sluiten van deuren bij calamiteiten*

4.16. Ook wat betreft de verwijten van [eiseres] over het openen van de deuren van de afdeling waar de escalatie ontstond en het blokkeren van de deur waaruit zij trachtte te ontsnappen, heeft Mondriaan enkel defensief gereageerd. Het gevaar op escalatie op een psychiatrische afdeling is echter een voorzienbaar risico, dat door Mondriaan in kaart gebracht had kunnen (en moeten) worden en waar zij in haar plan van aanpak – als dat er was geweest – de te nemen maatregelen had kunnen (en moeten) benoemen. Het automatisch openen, of juist blokkeren, van deuren is een maatregel die in een dergelijk plan van aanpak beschreven had kunnen (en moeten) worden, net als het periodieke controleren van de (middels pasopeners te openen) deuren. Wederom heeft Mondriaan niet gesteld dát zij deze risico's en maatregelen in kaart gebracht heeft en welke maatregelen zij heeft genomen om die te minimaliseren. Reeds daarom heeft zij niet aan haar zorgplicht voldaan.

*De instructies aan de beveiliging*

4.17. Mondriaan heeft niet betwist dat de beveiliging die tijdens het incident dienst had en de loge bezette, niet op het incident is afgekomen. Volgens Mondriaan maakte die beveiliging deel uit van de BHV-bezetting. Deze beveiliging had niet meer mandaat en/of hulpmiddelen en/of opleiding dan iemand dan de toegesnelde personen uit de zorg. Volgens Mondriaan valt niet in te zien in welk opzicht zij wat betreft de beveiliging haar zorgplicht jegens [eiseres] heeft geschonden.

4.18. De kantonrechter is van oordeel dat Mondriaan ook op het punt van de beveiliging niet aan haar stelplicht heeft voldaan. De kernfunctiebeschrijving van de medewerker beveiliging die zij heeft overgelegd dateert van 9 januari 2020 en is

dus van ná het incident. Bovendien geeft Mondriaan geen antwoord op de vraag of haar instructies aan de beveiliging (als die er al waren) voldoende waren om de risico's, die aan het werk verbonden waren, afdoende te kunnen bestrijden.

*De overige verwijten*

4.19. Nu uit het voorgaande reeds volgt dat Mondriaan niet heeft voldaan aan haar stelplicht met betrekking tot het voldoen aan de op haar rustende zorgplicht, behoeven de overige verwijten geen verdere bespreking.

*Conclusie*

4.20. Uit het voorgaande volgt dat Mondriaan jegens [eiseres] aansprakelijk is voor de geleden en nog te lijden schade, zowel materieel als immaterieel, ten gevolge van het incident dat [eiseres] op 8 mei 2019 is overkomen. De gevorderde verklaring voor recht zal worden toegewezen.

4.21. Mondriaan is in het ongelijk gesteld en moet daarom de proceskosten (inclusief nakosten) betalen. De proceskosten van [eiseres] worden begroot op:

- kosten van de dagvaarding € 139,42
  - griffierecht € 87,00
  - salaris gemachtigde € 847,50 (2,5 punten × € 204,00)
  - nakosten € 135,00 (plus de kosten van betekening zoals vermeld in de beslissing)
- Totaal € 1.208,92

*5. De beslissing*

De kantonrechter

5.1. verklaart voor recht dat Mondriaan jegens [eiseres] aansprakelijk is voor de geleden en nog te lijden schade, zowel materieel als immaterieel, ten gevolge van het incident dat [eiseres] op 8 mei 2019 is overkomen,

5.2. veroordeelt Mondriaan in de proceskosten van € 1.208,92, te betalen binnen veertien dagen na aanschrijving daartoe, te vermeerderen met de kosten van betekening als Mondriaan niet tijdig aan de veroordelingen voldoet en het vonnis daarna wordt betekend,

5.3. verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

## NOOT

Het oordeel van de kantonrechter dat de werkgever niet aan haar zorgplicht heeft voldaan, verbaast niet. De aanleiding voor deze noot is met name om stil te staan bij de ontwikkeling in de rechtspraak ter zake van het ontbreken van een Risico-Inventarisatie & Evaluatie (RI&E).

Voor aansprakelijkheid van de werkgever op grond van art. 7:658 BW is vereist dat de werknemer schade lijdt in de uitoefening van zijn werkzaamheden. De stelplicht en bewijslast van de schade en het causaal verband met de werkzaamheden liggen bij de werknemer. Voldoende is in beginsel dat de werknemer stelt, en zo nodig bewijst, dat hem bij zijn werkzaamheden een ongeval is overkomen. Dit leidt tot aansprakelijkheid van de werkgever, tenzij deze aantoont dat hij aan zijn zorgplicht heeft voldaan of dat sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer. Op de werkgever rust de stelplicht en bewijslast van feiten en/of omstandigheden waaruit dit volgt. Bij de beantwoording van de vraag of de werkgever aan zijn zorgplicht heeft voldaan, moet in aanmerking worden genomen dat met de zorgplicht van de werkgever weliswaar niet wordt beoogd een absolute waarborg te scheppen voor de bescherming van de werknemer tegen het gevaar van arbeidsongevallen, maar dat gelet op de ruime strekking van de zorgplicht niet snel mag worden aangenomen dat de werkgever daaraan heeft voldaan en niet aansprakelijk is voor de door de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden geleden schade.

Aan de eis dat de werknemer moet stellen en bewijzen dat hem bij zijn werkzaamheden een ongeval is overkomen, kan de verpleegkundige makkelijk voldoen. Het staat vast dat zij in de uitvoering van haar werkzaamheden is aangevallen en dat zij daardoor schade heeft geleden. Dat de kantonrechter, gelet op de omstandigheden bezien in het licht van de ruime strekking van de zorgplicht van een werkgever, tot de conclusie komt dat de werkgever haar zorgplicht voor het voorkomen van schade voor de werknemer niet is nagekomen, is goed te volgen. De werkgever moet ervoor zorgen dat de werknemer zo goed beschermd is als redelijkerwijze in verband met

de aard van de arbeid gevorderd kan worden.<sup>1</sup> De werkgever lijkt ter onderbouwing van haar verweer, dat zij de in lid 1 van art. 7:658 BW genoemde verplichting is nagekomen, slechts te hebben aangevoerd dat zij agressietrainingen heeft aangeboden aan het personeel, terwijl niet is gebleken dat die training ook op wapengebruik heeft gezien. Verder is komen vast te staan dat patiënten bij de opname niet worden gefouilleerd en dat geen gebruik wordt gemaakt van aanwezige detectiepoorten. Dit verweer van de werkgever is onvoldoende om te kunnen voldoen aan haar stelplicht dat aan het vereiste hoge veiligheidsniveau van de werkomstandigheden is voldaan. De verpleegkundige werkte met patiënten op een gesloten afdeling van een psychiatrische inrichting, bedoeld voor zware en acute gevallen. De kantonrechter merkt deze patiënt aldus terecht aan als een 'hoog risico'-patiënt, zodat zij met juistheid dezelfde maatstaf hanteert ter zake van de stelplicht van de werkgever als in het *Rooyse Wissel*-arrest.<sup>2</sup> Het ging immers ook hier om een ongeval dat voortvloeit uit een gevaarzettende situatie die rechtstreeks verband houdt met en inherent is aan de uitoefening van de werkzaamheden van de verpleegkundige, waaraan zij zich vanwege haar specifieke functie niet kon onttrekken. Gelet op deze zeer hoge eisen aan de stelplicht van de werkgever, had het aldus op haar weg gelegen om aan te voeren dat zij de redelijkerwijs van haar te vergen algemene maatregelen en aanwijzingen ter bescherming tegen de aan de omgang met 'hoog risico'-patiënten inherente gevaren heeft genomen. De werkgever heeft niet gesteld en evenmin is gebleken dat zij ter preventie van ongelukken en risico's conform de Arbeidsomstandighedenwet (hierna Arbowet) een RI&E heeft laten uitvoeren of dat zij de aanwezige risico's heeft geïnventariseerd. Het ontbreken van een RI&E, waarin risico's verbonden aan het werken met agressieve patiënten en het gebruik van wapens wordt geadresseerd, is volgens de kantonrechter op zichzelf al genoeg om te concluderen dat de werkgever niet aan haar zorgplicht heeft voldaan (r.o. 4.11). Desondanks gaat de kantonrechter in op de overige risico's die geïdentificeerd hadden

1 Asser/Heerma van Voss 7-V 2020/250:250, Zorgplicht werkgever.

2 HR 11 november 2021, NJ 2011/598.

moeten worden, namelijk het niet controleren op wapens bij opname en het beleid bij het openen/sluiten van de deuren bij calamiteiten.

Art. 5 van de Arbowet verplicht een werkgever om een RI&E en een bijbehorend plan van aanpak<sup>3</sup> op te stellen. Daarmee wordt beoogd de arbeidsrisico's die zich voor zouden kunnen doen te beschrijven en om de risico-beperkende maatregelen te omschrijven. Het belang van een dergelijke RI&E bij de beoordeling van de vraag of de werkgever aan zijn zorgplicht heeft voldaan, is inmiddels in diverse uitspraken bevestigd. Een werkgever die door middel van een RI&E kan aantonen dat hij het gevaar dat zich heeft voorgedaan geïdentificeerd heeft en de nodige maatregelen heeft genomen, is al een eind op weg in het aantonen dat hij aan zijn zorgplicht ex art. 7:658 BW heeft voldaan.

Anderszins geldt dat een werkgever die de aanwezige risico's niet in kaart heeft gebracht en op basis daarvan geen preventieve maatregelen heeft genomen en instructies of waarschuwingen heeft gegeven, moeilijk aan zijn zorgplicht kan hebben voldaan. Logischerwijs is de stelling dat de werkgever geen RI&E heeft opgesteld, een essentiële stelling die de rechter bij de beoordeling van de schending van de zorgplicht in zijn oordeel dient te betrekken. Zie de uitspraak van de Hoge Raad van 5 december 2014.<sup>4</sup>

Hieronder volgen vier uitspraken waarin het niet hebben van een RI&E steeds in het nadeel van de werkgever is uitgevallen.

In zijn arrest van 15 januari 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:BZ5975, oordeelde het hof Den Haag dat bij het ontbreken of onvolledig zijn van de RI&E, het vermoeden van blootstelling van de werknemer aan specifieke stoffen wordt aangenomen. Het niet-naleven van Arbowetverplichtingen mag geen onzekerheid creëren in een procedure en komt derhalve voor rekening van de werkgever.

In de zaak die leidde tot het arrest hof Den Haag 21 mei 2019, «JA» 2019/128, had de werkgever (de Aldi) geen RI&E waaruit kon blijken welke veiligheids- en omgevingsrisico's er in het filiaal zijn ten aanzien van valgevaar en er is evenmin een plan van aanpak ter zake opgesteld. Ook ontbraken schriftelijke instructies aan het personeel

over hoe in het filiaal, ten aanzien van valgevaar op de vloer, veilig moest worden gewerkt of schoongemaakt. Dat het personeel bekend was met de noodzaak om onregelmatigheden zo spoedig mogelijk te verwijderen, kon als zodanig niet als afdoende worden beschouwd, aldus het hof.<sup>5</sup>

Ook het hof Amsterdam heeft in zijn arrest van 16 maart 2021, ECLI:NL:GHAMS:2021:755, geoordeeld dat de werkgever niet aan zijn zorgplicht ex art. 7:658 BW heeft voldaan, nu hij niet beschikte over een RI&E, waarin maatregelen moesten worden opgenomen ter voorkoming van risico's, waaronder seksuele intimidatie. Dat volgens de werkgever wel een regeling ter zake van seksuele intimidatie 'latent aanwezig' was, waar tijdens personeelsbijeenkomsten en vergaderingen van het MT en afdelingshoofden aandacht aan was besteed, kan de werkgever niet baten.

Het ontbreken van een RI&E-plan bij FC Emmen, heeft ertoe geleid dat het hof Arnhem-Leeuwarden op 24 oktober 2023, «JA» 2024/24, heeft geoordeeld dat zij niet aan haar zorgplicht ex art. 7:658 BW heeft voldaan. Volgens het hof is niet gesteld en evenmin gebleken dat FC Emmen ter preventie van ongelukken een RI&E heeft laten uitvoeren. Ook is niet gebleken dat zij anderszins dergelijke risico's heeft geïnventariseerd. FC Emmen heeft zich aldus geen rekenschap gegeven van mogelijke gevaren op de werkplek, van risico's van gebruikelijke werkzaamheden en daarmee ook niet van het risico van een valpartij op een natte vloer tijdens of na een drukke avond, zoals de werknemer is overkomen.

Voor de werkgever die niet over een RI&E beschikt, is er nog wel ruimte om aan aansprakelijkheid te ontkomen als het causale verband tussen het ontbreken van de RI&E en het ongeval ontbreekt. Zo heeft de Hoge Raad in zijn arrest van 12 september 2003<sup>6</sup> geoordeeld dat voor zover het ontbreken van een bijgewerkte en geëvalueerde risico-inventarisatie in het concrete geval een tekortkoming van de werkgever inhoudt, de werkgever aan zijn aansprakelijkheid kan ontkomen door aan te tonen dat een risico-inventarisatie

3 Art. 5 lid 3 Arbowet.

4 ECLI:NL:HR:2014:3519.

5 Lezenswaardig is de noot van Quist onder dit arrest in «JA» 2019/128.

6 ECLI:NL:PHR:2003:AF8254.

tie die aan de daaraan te stellen eisen voldeed, het ongeval niet zou hebben voorkomen.<sup>7</sup> Hoewel de afwezigheid van een RI&E in beginsel tot het aannemen van de schending van de zorgplicht van de werkgever zal leiden, is het afhankelijk van de inhoud daarvan en de wijze van uitvoering of deze de werkgever als het ware vrijpleiten. Verscheidene uitspraken waarin de werkgever wel over een RI&E beschikte maar toch aansprakelijk was, betreffen gevallen waarin het risico dat zich heeft voorgedaan ten onrechte niet in de RI&E was geadresseerd,<sup>8</sup> deze onvoldoende was gespecificeerd en geen duidelijke instructies bevatte<sup>9</sup> of dat het risico wel was wel geïnventariseerd in de RI&E, maar adequate maatregelen in een plan van aanpak ontbraken.<sup>10</sup>

#### Afsluiting

Ter beoordeling van de vraag of de werkgever aan zijn zorgplicht ex art. 7:658 BW heeft voldaan, wordt grote waarde gehecht aan de RI&E. De werkgever die kan aantonen dat hij een RI&E heeft waarin de aanwezige risico's zijn geïdentificeerd, dat de geïdentificeerde risico's voldoende specifiek zijn en dat er adequate maatregelen zijn genomen ter voorkoming van deze geïdentificeerde risico's, is in beginsel niet aansprakelijk. Tot slot zij opgemerkt dat als een bedrijf niet over een RI&E beschikt, dit niet alleen civielrechtelijke consequenties heeft, maar ook publiekrechtelijke, zoals bijvoorbeeld een door de Arbeidsinspectie opgelegde boete.<sup>11</sup>

mr. T. Riyazi  
advocaat bij NN Advocaten

## Varia

### 78

#### Levert ondeugdelijk werk door aannemer onrechtmatige daad opdrachtgever op?

Rechtbank Rotterdam  
31 januari 2025, nr. 11164100 CV EXPL  
24-15306, ECLI:NL:RBROT:2025:1340  
(mr. Van Kalmthout)

#### Onrechtmatige hinder burens. Maatschappelijke opvatting.

[BW art. 6:162]

*Eiser en gedaagde zijn burens. Gedaagde geeft aannemer1 opdracht een dakopbouw te plaatsen. Volgens eiser is tijdens die werkzaamheden schade toegebracht aan zijn huis, doordat de op het dak aanwezige omkasting voor de afvoerbuizen van de cv-ketel en ventilatie is verwijderd. Hierbij zijn de in die omkasting aanwezige buizen losgemaakt, met lekkage in de woning van gedaagde tot gevolg. Eiser stelt zowel gedaagde als aannemer1 aansprakelijk voor zijn schade.*

*De kantonrechter laat de eis tegen aannemer1 buiten beschouwing, aangezien deze in staat van faillissement is verklaard.*

*Partijen zijn het erover eens dat de door aannemer1 uitgevoerde werkzaamheden hebben geleid tot lekkage in de woning van eiser. Aannemer1 heeft vervolgens herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Omdat beide partijen het erover eens zijn dat ook dit werk niet goed uitgevoerd is, schaken zij TOP Expertise in. TOP concludeert dat geen van de uitgevoerde werkzaamheden voldoet aan de maatstaf van goed en deugdelijk werk.*

*De kantonrechter stelt voorop dat, als sprake is van (ver)bouwwerkzaamheden door bewoners van naburige erven, in beginsel enige hinder van die werkzaamheden moet worden geduld, ook als daarbij risico op schade bestaat. Een dergelijke verbouwing is alleen onrechtmatig als zij in strijd is met een norm van geschreven of ongeschreven recht die ertoe strekt letsel of zaakbeschadiging te voorkomen. In dit geval is van belang dat gedaagde opdrachtgever is, dat eiser van de werkzaam-*

7 Zie ook rb. Noord-Holland 20 april 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:5115.

8 Hof Arnhem-Leeuwarden 30 januari 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:758.

9 Rb. Rotterdam 13 april 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:2833, en rb. Overijssel 7 januari 2021, ECLI:NL:RBOVE:2021:56.

10 Hof Amsterdam 15 januari 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:72.

11 Zie A. Dagistan, 'Van plicht naar profijt: de waarde van de RI&E', *Maandblad voor de praktijk* 2024/48.